

BOTRÁNY AZ ÁLLAM- NINCSTÁRBAN

A 2103-as év elviselhetetlenül eseménytelen politikai életét üdítő szellőként élénkítette fel egy interpelláció, mely szerint a kormány egyik tagja (leleplezése percéig) a közerkölcsnek fittet hányva, hivatali hatalmával visszaélve, az Államnincstár feltöltésével foglalkozott. A nincstárban ugyanis az évi ellenőrzés ür helyett gyanús részvénytárcsákat, többmilliárdnyi készpénzt, továbbá állami tulajdonba átjárt szott ingatlanokat s más manipulációra utaló javakat talált.

A vizsgálat során a miniszter mindent elismert. Védekezéséknél azt adta elő, hogy eljárásával – úgy vélte – éppen mert mindent titokban, hivalkodás nélkül csinált, nem sértett és nem károsított meg senkit. Csak a mi jó hírünket, dünyögte egyik miniszterháza, az ellenzéki vezérszónok pedig kijelentette, hogy ez kivételesen így igaz, az Államnincstár feltöltése lényegében hazaárulás, hiszen ez a tett politikai pártállásra való tekintet nélkül mindenkit kínos helyzetbe hoz és megbotránkoztat.

A lapok azzal voltak teli, hogy a miniszter vagyoni-alkozata első szótól az utolsóig hamis, hiszen sem a bevallott, nagy értékű ingatlana, sem feltüntetett fővárosi lakása nincsenek, nincs erdő-, szőlő- vagy vadgazdasága, nincs részesedése közel-keleti olajvállalatban, s nemhogy leszállópályája, de egy nyomorult helikoptere sincsen. Jövedelme az adóhivatal kimutatása szerint megegyezik a hazai átlagjövedellel. Sem hazai, sem külföldi bankokban nincs betétje – bár kinevezése előtt még volt, s a napi kiadásait messze meghaladó fizetés, valamint a többi juttatás révén ennek gyarapodnia kellett volna. Ehelyett a fölös készpénzt, az értékesíthetetlen ingatlanvagyonát család módján átjárt szotta az államnak: becsempészte a Nincstárba.

Még a védekezése is gyatra volt: azt állította, hogy kormánytagként sem tud többet vagy mást enni, mint azelőtt, nincs kedve elköltözni régi, közepes méretű lakásából, melytől a hivatala úgy ötszáz méterre fekszik, nem tudja, hová járhatna helikopterrel, egyébként is imád sétálni. Nincsenek luxusigényei, műkincset nézni múzeumban szokott. Életmódjához képest javainak egy része fölösnek bizonyult, ezért úgy gondolta, nem bűn, ha juttat belőle a nincstárnak. Ha kaphatna még egy esélyt, ígéri, megpróbál idomulni a közerkölcshez. Még mit nem, hangzott a válasz, addig tetszett volna ügyeskedni, kiskapukat találni, befolyással üzérkedni, amíg bíztunk önben! Akinek hobbija a mindenről való lemondás, az tessék, éljen a hobbijának, mondjon le a tárcájáról is!

Úgy is lett, a T. Ház pedig elhatározta, hogy a jövőben szigorúan előírja: mandátuma lejártáig vagy tárcájának betöltése közben ki mit köteles (büntetőjogi felelősség terhe mellett) megszerezni, megtartani, gyarapítani. Az Államnincstár ellen több merénylet nem is történt, s a politika visszatérhetett a boldog eseménytelen-ség állapotába.

NYERGES ANDRÁS

Szolid külsőségek. A színpadkép: egyik oldalon felülről lefelé végigfutó trikolór, a másikon az unió csillagképe. Középen egy fiú meg egy lány – alighanem tizenöt esztendősek –, alattuk az SZDSZ szimbóluma, neve, s magyarázatként: „a magyar liberális párt.” Zongora, dobszerkó. A Szabad Demokraták Szövetsége hétvégi születésnap ünnepségén

**BÁNYAI
GYÖRGY**
járt.

.....

A Himnusszal kezdődik. Vajda Júlia énekl, gyönyörűen. Vele tartanak az ünneplők. Alapvetően férfiak.

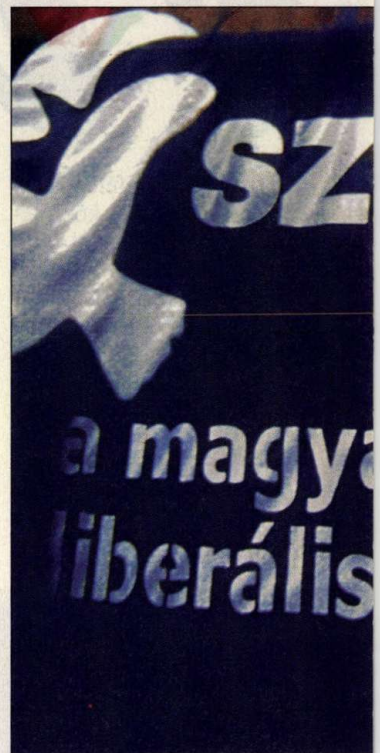
Aztán elsötétül a terem: utazunk a múltba. A kezdetekhez. Nyílik a Fekete Doboz. Kis János, Mécs Imre, Tamás Gáspár Miklós, ismert és ismeretlen arcok. Rendőrhoam előtt és közben. Vagy után. Utcákon, tereken, tanácskozáshelyeken. Pető Iván, Kószeg Ferenc, Magyar Bálint, Solt Ottilia, Eörsi István, Fodor Gábor például. És Orbán Viktor. Am a film pereg tovább.

Mikor kivilágosodik, Székelyi József – a párt egykori képviselőjelöltje – szaval József Attilát. Aztán ismét Vajda Júlia jön – s Gregor József. Kettősükben pofon a csattanó, ám így van rendjén. Don Pasqualénak szerepe szerint ez a sorsa.

Utánuk Kuncze Gábor lép színpadra. Prózát hoz.

„Kedves barátaim, szívet melengető érzés veletek együtt lenni. Tizenöt évesek lettünk. Hogy pontosabb legyen: tizenöt éves lett a párt. Mi csak szeretnénk tizenöt évesek lenni... – kezdi beszédét az SZDSZ elnöke. – Ha a kezdetekhez akarok visszamenni, az a hetvenes évek végén keresendő: az ötvenhatosok, a demokratikus ellenzék és a szabadgondolkodó értel-

Egy 1

TIZENÖT É

Persányi Miklós és Gizi, az ajándék eb

égi film új kockái

BAZÁNTH IVOLA FELVÉTELEI

S AZ SZDSZ

miség találkozásánál. Sokakat láttunk közülük az iménti filmbejátszásban, és nagy öröm számomra, hogy sokan közülük itt vannak a teremben. Ők voltak azok, akik nyíltan vállalták a rendszer ellenzékének szerepét, személyes bátorságról téve tanúbizonyságot. Bátor kiállásukat ma ugyan sokan nem ismerik el, de a szabad demokraták tiszteletét kívívták, legyenek most bárhol.”

Aztán tovább emlékezik – például 1988. május elsejére, amikor Budapesten, a Hági sörözőben megalakult a Szabad Kezdeményezések Hálózata, majd november 13-án az SZDSZ. Az eredeti név pedigriglen Demokraták Szövetsége lett volna. „De a Fidesz kérésére, nehogy valaki később őket az SZDSZ ifjúsági szervezetének tekintse, a Szabad Demokraták Szövetsége nevet választottuk.”

Az SZDSZ volt a rendszerváltás motorja – mondja az elnök. Majd hozzáteszi: a „rendszerváltás” szó Magyar

Bálint találománya. Aztán a kerekasztal-tárgyalásokról, majd a négyigenes népszavazásról beszél.

„Ennek a szavazásnak volt köszönhető többek között, hogy megszűnt az akkori MSZMP szürkeállománya – közli Kuncze, majd pillanatnyi szünet után megtoldja: – A munkásőrségre gondoltam.”

Aztán arra emlékezteti az egybegyűlteket, hogy az SZDSZ adta a rendszerváltás utáni első köztársasági elnököt, s „a nagy sikerre való tekintettel ezt ’95-ben megismételtük”. Göncz Árpád az első sorban mosolyogva fogadja a tapsot.

„Ma egyre többen vannak a rendszerváltás hősei – folytatja Kuncze –, ahogyan annak idején, a hatvanas-hetvenes években szaporodtak a partizánok. Nem árt visszaidézni: nekünk, szabad demokratáknak is volt valami közünk az eseményekhez.”

Majd egy anekdotát mesél Kuncze 1990-ből, amikor a párt vezetői egyre ismertebbek lettek:

„Hack Péter ment befelé a Mérleg utcába. Valaki megál-

lította: »Jé, Kis úr, hogy maga mennyire hasonlít Tamás Gáspár Miklósról!«”

Nevetés.

Ugyan Kis János nincs itt, de a másik két említett ex-SZDSZ-es igen. A pártelnök köszönti őket. TGM-ről megjegyzi, „mostanában megint nagyon keveset lehet hallani róla”.

Mosoly, meghatódás, komolyság. Pillanatok alatt változik a hangulat. Kuncze elmondja: 1991 februárjában az SZDSZ megrendelésére, a párttagság körében készült egy felmérés. S mi derült ki?

„Az SZDSZ tagjai mindenki másnál kevésbé igénylik az erős, tekintélyes vezetőt, a vezért. Mindenesetre a párt elnökét a tagok hetvennyolc százaléka tudta megnevezni...”

Nevetnek. Aztán egyre kevésbé.

„A tagság harmada sem a gazdasági, sem a társadalmi kérdések megoldásában nem támogatta a liberális alternatívát. 1991-ben már a tagok harmada mondta azt, hogy gondolkodik a pártból történő kilépésen.”

Már nemigen mosolyog senki.

„Már ekkor úgy tűnt, hogy az SZDSZ csak úgy maradhat liberális párt, ha elhagyja jobboldali, szélsőjobboldali szavazóit, az öngazgató szocializmus híveit, az anarchistaikat, a jobb szocializmusban reménykedőket s mindazokat, akiknek egy – megnyomva a

szót, jelzi, számnévnek szánja – ügyük volt ekkor, amikor az előző rendszer volt az ellenfél. A folyamat azt ezt követő másfél-két évben lezajlott. Sokszor fájdalmas emlékeket hagyva maga után. Kis Jánost Tölgyessy Péter váltotta az elnöki székben.”

Hosszú taps a Fideszbe szakadt Tölgyessynek.

Kuncze könnyedebbre vált:

„Köszönteni fogom az SZDSZ összes volt elnökét. Elnézést, ha emiatt kicsit hosszabb leszek...”

És köszönti sorban Pető Ivánt, Magyar Bálintot, Demszky Gábort (aki nemcsak elődje, utóda is volt már).

„Meg kell emlékeznünk azokról a barátainkról is, akik már nincsenek közöttünk. Solt Ottilia, Szabó Miklós, Vásárhelyi Miklós, Deák Sándor, autóbaleset következtében elhunyt képviselőnk, és a fel nem soroltak, mind-mind meghatározó szereplői voltak a Szabad Demokraták Szövetsége történetének” – mondja megrendülve az elnök.

S hogy a jövőben mi várható? Kuncze Gábor egy új felmérés eredményéről beszél, miszerint az SZDSZ-re szavazók többsége városban lakik. Zömmel értelmiségiek, önálló foglalkozásúak, vállalkozók. Az is kiderült, hogy többet járnak könyvtárba, múzeumba, mint az átlag. Konditerembe kétszer annyit.

Tamás Gáspár Miklós és Tölgyessy Péter: illusztris vendégek

Ezen megint kacaghatnak az egybegyűltek. Aztán ismét a vita kerül szóba. Az elnöknek erről is van egy története.

„Nálunk a vita a kezdetektől természetes. Egy testületi ülésen az egyik ügyvivő a következőképpen kezdte felszólalását: »Nekem erről a kérdésről két, egymással ellentétes véleményem van. De nem értek egyet velük.«”

Zajos a siker.

S mit hozzon a jövő? Kuncze komolyra fordítja a szót.

„Nem engedhetjük, hogy a fiatalokat egy zavaros helyzetben, amelyet a felsejlő kétpárti rendszer hidegháborúja produkál, magával ránts a ésszerűtlenség, a konzervatív pátoz, a kivagyiság, a felelőtlen nemzeti handabandázás. El kell érniük, hogy senkinek ne kelljen félnie származása, bőrszíne, vallása, kultúrája vagy szokásai miatt. Elértük, hogy Magyarország szabad ország. Azt is el akarjuk érni liberális elődeink, Eötvös, Deák, Kossuth és a többiek nyomán, hogy Magyarország civilizált ország legyen. Nemcsak teljes jogú, hanem teljes értékű tagja is az Európai Uniónak.”

Ismét vetítés, archív felvételek mellett animáció. Végigszaladunk a rendszerváltás utáni szabaddemokrata-történeten is.

Majd jön Demszky Gábor, akit néhány órával korábban választott meg az Országos Tanács az Európai Parlamentbe igyekvő liberális csapat listavezetőjének.

Sajátos beszézmódból, történelmi paradoxonok sora-ként látja a rendszerváltás utáni szabaddemokrata-sikereket és -kudarokat. Majd arról beszél, hogy az európai parlamenti listán a cigány politikusként ismert Mohácsi Viktória, az Oktatási Minisztérium integrációs biztos a szerepel.

„Viktória négyéves volt, amikor a Szetát alapítottuk. Solt Ottilia büszke lenne rá, ha Viktória ott ülné a strasbourg-i liberális frakcióban.”

Majd saját terveiről beszél. Európai képviselőként is maradna főpolgármester. De az

Európai Parlamentben a városok ügyét képviseli majd. Hisz az unió a kelet-európai országok csatlakozása után nehéz gondokkal szembesül: a lakótelepekével.

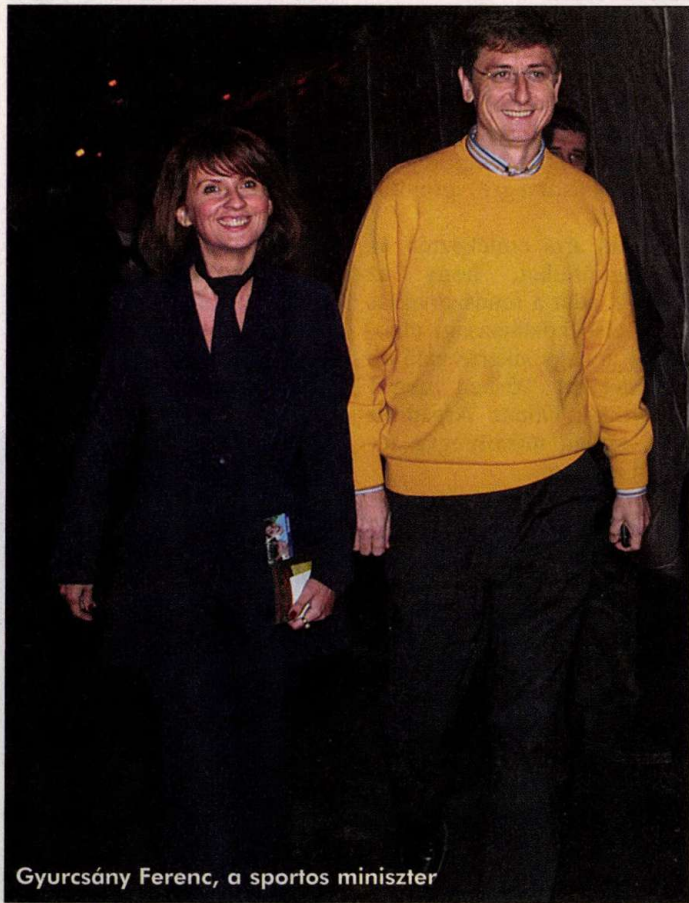
Végül ő is anekdotázni kezd.

„Tizenöt éves koromban egy nyarat a nagymamánál töltöttem. Mikor megérkeztem hozzá, az ajtófélfára mellé állított, ceruzával megjelölte, milyen magas vagyok. Azt mondta: ha nem lustálkodsz, ha eleget mozogsz, csodálkozni fogsz, hogy rövid idő

alatt mennyit nőttél. S igaza lett. Azóta sem panaszkodhatok a növésemre. Mire visszamentem az iskolába, osztálytársnőim más szemmel néztek rám. Az SZDSZ-nek sem tudok más receptet ajánlani.”

Nocsak. Az SZDSZ is meg akarja hódítani a nőket? Demszky mindenesetre „növekedési hormont tartalmazó pirulát” hozott pártjának születésnapjára ajándékként, amely szerint Budapestnek már bevált. Testes fiolát ad Kunczénak.

„Gábornak mázlija van.

Ezért más pártból kirúgták volna” – göcög az elnök.

Kovács Kálmán informatikai miniszter egy képernyővédőt hozott. Csupa szabad madárral. Letölthető az internetről. Persányi Miklós egy kuttyát. Egy telken találták, meghalt a gazdája. Így került az eb a Fehér Kereszthez. És most az SZDSZ-hez.

„Gizinek fogjuk hívni” – dönti el testületi állásfoglalás nélkül Kuncze, az SZDSZ Gizella úti székházára utalva.

És hozott ajándékot Göncz Árpád is. Egy régi írását. Kuncze olvassa fel:

„Az SZDSZ-be életem egyik alapélménye, a náci embertelenségek elleni harc tapasztalata, alapítóinak végig gondolt, következetes, a magyar és az európai szabadelvűség hagyományain alapuló jövőképe, a szabadelvűség türelme és biztonsága vezetett el. Ma végső soron Bibó István szellemi hagyatékát érzem a magaménak, történelemszemléletét elfogadom, úgy érzem, jogom van magamat magyarnak vallanom, jogom van Európa és Magyarország liberális hagyományait is magaménak vallanom. Elismertem a demokratikus szocializmus értékeit s a világtörténelem legegyszerűbb, mert egy szóban – szeretet – összefoglalható hitrendszerének útmutatását. Mert egyik sem mond a másiknak ellent, sőt. A három együtt elhatárol az emberellenes náciizmustól, az embertelen bolsevizmustól, de jogot ad rá, hogy elismerjem bárki jogát a maga eszmerendszeréhez, lett legyen az konzervatív vagy bármi más. De mindaddig, amíg az embert szolgálja a szó legteljesebb és jelzőtlen értelmében.”

Csaknem három órája ülünk egy helyben. Eztán jön a szabad program.

Dés László és Schnétberger Ferenc játszik. Odakint a sátorban plakátkiállítás, sör, virsli, kolbász. Kis mustár.

Az ám, mustár. Már oszlik a tömeg, amikor megpillantjuk Gyurcsány Ferencet. Mustárszínű, elegáns pulóverben. Alighanem őt delegálta az MSZP. Az SZDSZ megalakulása idején a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának funkcionáriusa volt. Telitalálat.